Thomas Hansen Becks 18. søndag efter trinitatis

Taler
Thomas Hansen Beck
Hærprovst

Dato
29. september 2024

Sted
Kastelkirken

Omstændigheder
Prædikenen er optaget i foråret 2024, men sendt i programmet Gudstjenesten på DR1 d. 29. september svarende til 18. søndag efter trinitatis.

Prædikentekst
Johannes Første Brev kapitel 4, vers 12-16a
Johannesevangeliet kapitel 15, vers 1-11+12f

Salmer
710: Kærlighed til fædrelandet
412: Som vintergrene.
784: Altid frejdig

Fællesskab og korpsånd

Fællesskaber kan være noget værre noget. For nogle fællesskaber kan forvandle os til små robotter, der marcherer i strækmarch, heiler, løfter knyttede næver, råber taktfaste slagord og går med bannere, som udtrykker fællesskabets kernebudskaber. Fællesskaber kan ikke bare blive ekskluderende, men også fordømmende, forfølgende og undertrykkende overfor dem, der ikke er enige med fællesskabets værdier og holdninger. Fællesskaber kan gøre os til overfladiske, tankeløse, gruppestyrede individer, der mister evnen til at tænke selvstændigt, reflektere over sig selv og sit liv og skelne stringent mellem rigtigt og forkert, godt og ondt. Ja, fællesskaber kan virkelig være af det onde.

Vel kan sådanne fællesskaber være bundet sammen af frygt, sådan som de kan være bundet sammen af at skabe frygt. Men selvom sådanne fællesskaber udefra virker frygtindgydende, skræmmende, utrygge og uhyggelige, skal man ikke glemme, at fællesskabet ikke desto mindre er samlet om en tro på det gode. Diktatoren eller ideologerne vil det bedste for alle. Det var jo velmenende personer, der stod bag Holocaust. Man vil sammen skabe en bedre verden med bedre mennesker. Man vil retfærdighed. Man vil have luget ukrudtet væk og beskåret træet, så der kun er de raske grene tilbage. De grene, der bærer god frugt.

I 0'erne og 10'erne, hvor danske soldater var udsendt til lande som Irak og Afghanistan, befandt vi os ofte midt i landskaber, der ikke ligefrem inspirerede til noget smukt og godt. Det er derfor heller ikke så sært, at det billedsprog, som vi finder i Bibelen, bruger ørkenen og den brændende varme som billede på det onde. Til sammenligning er det jo helt modsat i den oldnordiske mytologi, hvor det er den rå og iskolde vinter, Fimbulvinteren, der er billede på ondskaben.

Fælles for begge billeder er dog, at det onde er ufrugtbart og goldt. Her er kun meningsløs destruktion. Hvad enten det drejer sig om sten og støv og sand og en umenneskelig hede, eller det drejer sig om sne, blæst og isnende kulde, så gør begge ekstremer alt for at forhindre planter i at gro og liv i at trives.

At befinde sig i en ørken gjorde det derfor nemt at forstå, at et godt billede på det gode og smukke er frugtbarhed og vækst. Befinder man sig som dansker langt væk hjemmefra ude i ørkensandet, kommer man til at sætte pris på det grønne spirende danske forår, den milde danske sommer og efterårets frugtbarhed og varme farver. Bedre billede end den danske natur findes der vel næppe på alt det gode, som man længes efter som udsendt soldat: Kæresten, ægtefællen, børnene, forældrene, familien og vennerne. Fodboldkampe, fisketure, musikfestivaler, en glad tur i byen med vennerne, hyggeaftner, dansk jul, majestætens nytårstale. Ja, man kunne blive ved med at nævne alle de fællesskaber, der tilsammen danner vores lille Kongerige Danmark.

Det er jo faktisk uhyre banalt at bruge det frugtbare som billede på det gode. Og sådan er det også oplagt, at Jesus bruger et vintræ som et billede på sig selv. For netop vinplanter har jo den forunderlige evne at kunne gro og give frugt, hvor jordbunden er gold.

Når Jesus bruger vinplanten som billede på sig selv, er det dog ikke kun som et billede på det godes vækst, tro og tillid, det spirende håb og den levende kærlighed. Det er også et billede på, at vi alle er en del af denne vinplante. Vinplanten er også et billede på os. Den er ikke kun et billede på noget godt og frugtbart, der skaber liv og vækst, men hver gren på planten er et billede på hver enkelt af os. Vi er som små kviste og grene podet ind på Livets Træ, hvor vi næres af den samme saft og er afhængige af hinanden.

Det handler jo derfor om at være et fællesskab. For soldaten handler det om at være en del af en enhed, hvor alle fungerer sammen, fordi hver enkelt soldat har

sine opgaver og sit ansvar. At stå ved sit ansvar og løse de opgaver, der falder for, er jo så også det, der bærer frugt. Sådan har hærførere igennem historien altid vidst, at det stærkeste våben i en krig er den kampmoral, der udspringer af en stærk korpsånd. Men frugten er ikke kun resultatet af opgaveløsningen, hvilket for soldaten især er sejren i kampen. Frugten er ikke kun det, der produceres. Den gode frugt er mere end det.

Den lader vi dog lige stå, fordi vi lige skal have gjort os den mellemregning, at vi skal kunne skelne mellem de fællesskaber, der bare er af denne verden og så dem, der samtidig med også er af en anden verden – og på den måde er i verden.

Fællesskaber, der bare er af verden, er den slags fællesskaber, hvor man kun samles om politik, ideologi, moralkodeks og kulturværdier. Det er fællesskaber, der kan blive til bander og voldelige grupper eller som kan gøre samfundet til en pølsefabrik, der kan ende i diktatur og totalitarisme. Det er fællesskaber, hvor man kun står til ansvar for sine handlinger overfor staten, ideologien, religionen, diktatoren eller bandelederen.

Det fællesskab, der omvendt er af en anden verden, er det fællesskab, som Vorherre til gengæld taler om og som hans gode ven Johannes lægger stor vægt på, når han ikke kun har taget lignelsen om vintræet med i sit evangelium, men også skriver i et af sine breve, at hvis vi elsker hinanden, bliver Gud i os, og hans kærlighed er fuldendt i os[1]. For dette fællesskab, der er i verden, har sit udgangspunkt i, at vi kan elske hinanden, fordi vi har en kærlig Fader i det himmelske, der elsker os. Her er vi forpligtet på vores næste. Og vi er det i ansvar overfor Gud. Vi er det overfor Gud, der ikke er af denne verden, men er i denne verden. I dette fællesskab står vi altså ikke til ansvar overfor hverken politiske, religiøse eller kriminelle ledere. Men vi gør det overfor Gud.

Og det kan selvfølgelig lyde abstrakt, at man skal stå til ansvar overfor Gud. Og man kan også tænke, at det kan føre til religiøs fanatisme. Men tænker vi os lidt om, bør vi jo kunne se, at det kun fører til noget godt, når man ikke står til ansvar overfor eksempelvis en diktator eller overfor æresbegreber og alverdens moralkodeks. Den religiøse fanatisme forveksler jo netop Gud med moralregler og politiske doktriner. Men her tales der vitterligt om Gud. Gud som jordens og menneskets skaber, der forpligter os på at vise vores næste kærlighed. Så når ansvaret dermed er overfor den kærlige Skabergud, kan det jo kun føre til noget godt, for så er samvittigheden vores højeste instans.

Ja, og så er vi tilbage ved, at den gode frugt ikke bare er resultatet af en opgaveløsning. Men at den gode frugt også er en samvittighedshandling. Og set i forhold til soldatens tjeneste, er det meget klogt sagt af Martin Luther, at en retfærdig krig kun kan udføres af en retfærdig soldat. Det vil jo netop sige af en soldat, der handler samvittighedsfuldt. For man skal altid lyde Gud mere end mennesker. Så i det fællesskab, som vi alle har sammen med Gud om at være forpligtet på vores næste, på vores kæreste, ægtefælle, børn, familie, venner, naboer og i sidste instans vores folk og land, ja i de gode fællesskaber kan det være nødvendigt at anvende dødelig magt for at forsvare os imod de fællesskaber, der er af det onde.

Og vi skal netop forsvare os. For det er ikke os, der skal luge ukrudtet væk, beskære træet for dårlige grene og fjerne den rådne frugt. Det er ikke noget, vi skal gøre. Det lader vi Gud om i hans verden, så han igennem sin kærlighed gør os til samvittighedsfulde mennesker, der vil kæmpe for alt, hvad vi har kært. Der vil give sit liv, for sine venner. For større kærlighed findes ikke[2].

AMEN!

1. Johannes Første Brev kapitel 4, vers 12
2. Johannesevangeliet kapitel 15, vers13

Kilde
Tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
18. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/thomas-hansen-becks-18-sondag-efter-trinitatis